

Подунавка из-
лази сваке Не-
дель у вече, и
кошта за целу
годину 5 фр. ср.
и полу 2 ф. 30
кр., на три ме-
сеца 1 ф. 15 кр.
без поштарине
с поштари-
ном 1 ф. више.

Предбрати се
воже кодь сваке
ц. к. поште. Изъ
внутрености
Србије нека из-
воле у плаше-
нимъ писмама
съ новцима на
књиџару Госп.
В. Валожића
обратити се.

Бр. 40.

У Земљу 5. Окшобра.

1858.

Битка кодь Малпакета.

Приповедка.

„Набави намъ вина, Филипе! я самъ послао наше слуге да се одмараю. Мы ћемо пити а спаваћ одложити на сутра.“

„Болъ бы было да се и мы за неколко сати одморимо!“ одговори овай. „За сутрашній посао треба ће намъ снага.“

„Не!“ повиче Алфонсъ. „Мы ћемо пити! пити, као да бы свакимъ жельнымъ гутляемъ животъ припили. Ко зна, да неће судба јошъ сутра талогъ одъ тога излити на бойномъ полю у журпурнымъ капляма срца.“

„Па башъ зато,“ одговори Филипъ озбиљно, „мени се не пије, него бы радіе држао рачунъ са самымъ собомъ, па себе у молитви да укрепити.“

„Рачунъ!“ повтори Алфонсъ лагаво, „тада рачунъ држати! Али пре него што самъ кадаръ књиџу срца за истый отворити, каменъ стотинама ока тежко мора се найпре са срца свалати, и зато набави вина, Филипе. Еръ што было яче куца, тимъ се радіе отвараю узве груди пріятели, а ты треба да ми помогнешъ, да каменъ свалiamo! Пребди ову ноћъ, Филипе, са многомъ, коя лако може бити последня, и мене гонити неко непобъдимо чувство, да ти мою унутрашность одкріемъ.“

Филипъ се јошъ затезаше, тада га Алфонсъ увати за руку, и рече:

„Я те любимъ као могъ сына! Оѣнешъ ли примити мое дуго уздржавано поверенъ као заветъ?“

„О, радо! радо!“ повиче Филипъ.

„Но, то дай вина!“ навали Алфонсъ на њџа. „Еръ я оџу найпре, да срце ватренымъ капляма повквасимъ.“ Филипъ оде.

То е было 9. Септембра године 1709. у вече, у очи судбеуве битке кодь Малпакета. Четири велика юлака, Евгения и Малборугъ на одной, а Виларсъ и Буфлеръ на другой страни, лежали су са своіомъ войскомъ едно другомъ на супротъ. Ноћъ е была тавна и облачна, и докъ е спаванъ уморну войску јошъ единомъ по-

звало на зелено полъ, као госте, ишао е њџовъ братъ, смръть, тіо по ноџи, и брояо е свою добить, за кою е мысліо, да сутра у земљу сакріе.

Алфонсъ д'Аламбертъ служаше као офицеръ у французской войсцы, а садъ као аџутантъ генерала Виларса; Филипъ отъ Сен-Гудрана, богатъ, независимъ младићъ, кои е као своеволицъ понудио маршалу услуге свое, и одъ овога съ радосћу примавиъ, поверенъ е био руководству искусногъ, озбиљногъ Аламберта. И овай е тако омиловао младића, да га одъ себе никакко не раздвајаше, па и шаторъ свой съ њимъ делише.

Управо сада доџе Алфонсъ одъ маршала, съ коима е планъ правіо за сутрашню битку. Она се морала учинити, еръ се хтело побъдноснономъ напредованю аустриско-енглеске войске брзый край учинити, и Монсъ спасти. Тренутакъ быше удесанъ, и маршала хтедоше напасти съ осветкомъ сутрашнџа дана. Списцы су были раздани, и войску е само требао да краткій одморъ опорави.

Но Алфонсъ не хтеде спавати. Њџова душа быше у великомъ покрету, еръ образъ сутрашнџа дана излазаше му грозеџи предъ очи. Премда се и онъ у више биткій боріо, а у пледи прилика свой непоколебимый духъ показоа, али сада му се чиняше, да га е нека особита слутня обузела, коя е сигурно единомъ случаемъ постала. Одъ неколко дана налазила се у французской войсцы и една циганка, коя е као маркетаница узъ њо ишла и своіомъ знаџмъ побудила е пазливость свою. Радо су ишла гъ ноџи, да имъ прориче, еръ она знаџаше речи свое врло вешто наместити, и радо се кодъ њџа пише вино, еръ сви любляху њџо чудновато владанџ. Само Алфонсъ чиняше се да е башъ хотимце избегава, и онъ примџти съ неописанымъ неморомъ, да е она подигла свой шаторъ близу њџовогъ. Али данасъ пије могао њо избеџи, еръ више њџову другога шалеџи се увукоше га къ циганки, зашту вина, и докъ су пили, неки зактевау одъ старе, да имъ прориче, еръ су особито желели знати, да ли треба скоро какву

битку очекивати, и ко ће се одъ њџи изъ исте вратити? Весели пытачи и не слушау на скоро рџшеніе, еръ су предводители наравно задржали у тайности сутрашній нападъ одъ велике гомиле, и само искусномъ и вештомъ оку не могаше се сакрити нужда скорашнџ какве битке. Алфонсъ се смею у себи сретномъ незнаю млади офицера, кои безбрижно њџау судбини своіой на сусретъ; и кои се играу са своіомъ будућности, докъ се оку њџовомъ простираше сутрашнџ полъ съ дешевима; онъ се немогаше уздржати, да џй све испытуюџи не погледи, да ли не стои на комъ цвџтаюџемъ лицу смртный знакъ какавъ? но онъ примџти само животъ и снагу, и чу, како повторително наваливау они на циганку, да имъ прориче. И ова напоследку приступи къ округломъ столу, на комъ се пило, погледи свакоме оштро у лице, зашпте да џџи се руке покажу и започне: „Освободите ме данасъ одъ одговора, еръ кадъ сутрашній данъ осване, нећете ме више пытати, еръ ће многи одъ васъ бити паметни одъ мене, ако можда и немъ.“ Они се почну смеяти томъ тавномъ изреченію; но Алфонсъ, кои самъ разумеваше смысла речій њџџи, скочи, и повиче: „Проклета вештицо! џути, кадъ ти е џаво допустіо да завришъ у њџовъ мрчанџ сандукъ.“

„Лагаво! лагаво! проговори циганка. „Ко носи каменъ на срцу, тай некъ га свалџа одма доле, пре него што земля свое каменџ на истый наспе, и господару, вы имате овде до сутра јошъ много чинити, еръ на вашој рупи стои вешто написано!“ — „О, а шта стои на ноџи?“ повичу любопытно офицери, и захтевау, да џџи Алфонсъ свою руку пружи. „Но добро,“ рече онъ, кадъ га вису веџ хтели на миру оставити, „шта читашъ ты у њџнымъ дубокимъ борамъ?“ Циганка увати обема рукама њџову, и рекше: „Да сте заборавили, много поправити!“ Съ тимъ речма хтеде она оставити шаторъ, но Алфонсъ, кои на еданпутъ на своіой рупи опазџи престель, кои е њџму врло добро познатъ био, повиче у найвышемъ узбуџенію: „Бџдна обсенарко!“ степна свою чану и бапи е за њџомъ яростно; но циганка е съ лакошћу увати, наупи виномъ, из-

пие е живо, и повиче, излазећи из шатора: „Да живи Алфонс одь Аламбре!“ Алфонс пакъ побледи, навуче шепиръ сасвимъ на очи, и оде.

Речи циганкине и прстенъ, кои му е на претъ тайно метла, яко су потресли његову унутрашность, и онъ не хтеде спавати, кадъ га е маршалъ одпустио, него науми дуго затворено срце своје пријателю отворити.

Филипъ отъ Сен-Гудрана уђе напоследку у шаторъ съ едномъ котарицомъ вина. „Одъ кога си узео вино?“ упита Алфонсъ.

„Одъ циганке,“ одговори Филипъ. „Нѣтъ намъ е шаторъ најближій, а и све друго у шатору већ спава!“

„Али зашто си три чаше донео?“ запита Алфонсъ опетъ.

„Стара ми е сигурно неотице у корпу метнула!“ рече Филипъ.

„О, молимъ те!“ продужи Алфонсъ, „уклопи ту трећу чашу, она ми яко смета! она изгледа као трећий човекъ, а я желимъ да самъ самъ съ тобомъ!“

Филипъ е метне опетъ мирно у корпу. Алфонсъ ходаше постояннимъ корацима по шатору, и више путій изпражниваше љутећи своју чашу; тада застане, и замишљено сматраше прстенъ, кои не јошть скинуо бы. „По другій путъ съ тобомъ прстенванъ?“ рече онъ; „првий путъ на несрећу, а садъ можда на смртъ? Не!“ повиче, после мале почивке. „Шта ће овај прстенъ! нашъ е саюзъ прекинутъ!“ и съ тимъ речма скине га, и метне страшно на асталъ!

Филипъ немо сеђаше и гледаше га зачуђено, еръ у таквомъ расположеноу духа не јошть никада озбылнога свогъ пријателя видіо.

„Зашто ме тако гледишь?“ запита Алфонсъ. „Можешъ ли прочитати написано на момъ челу?“

„Мене слућуе узколебано, душевно станѣ твоје!“ рекне Филипъ тио, и пружи му руку.

„Пусти га!“ продужи Алфонсъ, „я мислимъ, да ће ми после ове олује лакше бити. Она вештица има право; я љу каменъ са срца скинути, и онда съ Богомъ у бой!“ Садъ завѣсе одъ шатора болъ навуче, узме столицу и приближивши се къ асталу, седне покрај Филипа.

„Видишь,“ започне онъ, и покаже му прстенъ, кои лежаше на асталу, „око овогъ прстена, кои е богъ зна како дошао у руке оне вештице, вида се негда сва срећа моя! Я нисамъ твой землякъ; я се не зовемъ д' Аламбертъ; я самъ Шпаньолацъ и име ми е Алфонсъ одъ Аламбре! Я самъ рођенъ одъ богаты родителя, и одъ мога отца, кои бјаше и самъ офицеръ у шпанской войсцы, воспытанъ самъ быо одъ ране младости за войничку службу. Онъ бјаше страстный, дивльй человекъ, и мысляше, да необузданный духъ дичи войника! Зато самъ я растіо у пуной слободи вождь, и нисамъ познавао никаква закона. Моя мати бјаше противна страна мога отца; она бјаше смерна и здраво побожна, и гледаше съ дубокомъ жалости будаласто поступањъ свога супруга и мое дивль растенѣ. Она е сигурно мало сретны дана и часова у својъ су-

пружеству доживила, еръ нѣне очи, опажао самъ я, да су често пуне суза быле. И будући да ми она непрестано добра чиняше, гди годъ само могоше, то самъ и я према њой подрањивао велику любовь, и почео самъ се мало по мало гнушати мога отца, коме самъ приписивао кривицу тій мирны суза. Но онъ ми буде одтргнутъ наскоро на несретный начинъ, еръ кадъ хтеде едного младогъ, дивльгъ коня припитомити, скоки овај съ едного моста у реку, и утопи се како коняникъ, тако и конь.“

„Моя сирота, смирена мати држаше ову страшну смртъ за казнь божию, и падне у меланхолю. Она е плаћала да се службе држе за отца и удвојавала своя побожна дѣла. И я често клечаше поредъ њъ и моляше се Богу; но опетъ више у страу него у побожности, еръ ми е она вечно проклетство мога отца доста страшно чертала.“

„Я бия садъ дете одъ четрнаестъ година, снажно израстао, вештъ у тѣлесномъ упражняваню; у осталомъ пакъ највећа незнаница, еръ я знајаше едва нешто читати и писати. Мой отацъ нехтеде другоачіе, и свагда ми говораше: войникъ не треба ништа друго да зна, него како ће мачемъ владати! и я не хтедо друго ништа бити него войникъ. Али е моя мати на то мрзила, одведе ме Доминиканима*) и преда ме њиовомъ воспытанію. То за мене бјаше права благодеть, еръ я нађо у томъ манастиру честне люде, кои ме се отечески приле, да страсти мое обуздаю, срце ми изобразе, и кои ме далеко съ наукама упознаду. Невеселость пакъ мое матере међутимъ се увеличала; она потврђиваше, да іой се мой отацъ на сну увекъ показуе, и да одъ њъ захтева спасенѣ душе свое. Къ томе јошъ и то дође, да моя сестра, коя бјаше много млађа одъ мене, и любимица материна, падне у тежку неку болестъ и често говораше у својой занешености о ужасномъ изгледу мога отца о чему е доста путій чула гди мати говори. Мати бия у очаяю, она незнајаше, како бы свою душу умирити и милога детета животъ спасти могла. Она се обрати своје исповеднику, еръ іой лекари напоследку слабе надежде далосе. Овај іой посавѣтуе онда, као едно спасително средство, да учини завѣтъ какавъ за животъ дитиньй, и еданъ дѣо свога знаменитогъ иманя да преда цркви, да се држе службе за спасеніе душе мога отца. Сирота, устрашена жена драговольно даде велику суму, и будући да е осимъ тога склоность мою къ войничкомъ животу држала за грешну, и мыслила мене небу спасти и съ њиме помирити, она се томъ приликомъ ползуе и закуе, да љу се я цркви посветити и свештеникъ бити, ако желимъ любимацъ іой остати!“

„Я се згрозимъ, кадъ ме воспытатели извести о завѣту материномъ, и то одобравајући, испушенѣ исте мени су ослонили на савестъ, да самъ я чешће желіо, да е болъ да моя сестра умре, него да ме своимъ опоравляењъ бади у

*) Редъ калуђерскій римске цркве.

мрзкій, монашескій животъ; еръ моя страстна природа не бјаше сходна за манастирску тишину, и моя склоность къ слободномъ, необвезаномъ животу войничкомъ, кои самъ мысліо, да љу скоро започети, была е непобѣдима.“

„Моя сестра заиста оздрави, и са своју страну навале на мене, да испунимъ завѣтъ материнъ. Но опоминяя и претѣв духовенства, и молбе мое матере и њію напоследку проклетство, не могоше ништа учинити противу мое непобѣдимо склоности къ слободномъ животу у лепомъ свету и противу неугасимогъ пламена, кои е већ у моимъ прсима буктіо!“

Алфонсъ се овде задржи; врло побуђенъ устаете, и навуче завѣсе одъ шатора јошъ болъ, кое су тио, као ноћно дисањъ шуштале.

„Филипе!“ продужи затымъ далъ, „я ти могу само съ мало речій казати, шта се збывало у момъ срцу. У твоимъ годинама яко се разуме најсветіе чувство стране душе. Я самъ любіо! Случайно упознамъ се съ едномъ прекрасномъ девоичиномъ одъ знаметите породице, коя е такође хтела узети закривало. Еднака судба приведе насъ едно другомъ ближе, и изъ взаимногъ саучастія роди се жарка любовь. Како самъ могао бацъти преко овога жара у срцу калуђерску камилавку, како ли допустити, да иза вечитогъ закривала прецвѣта лепота мое Изабеле.“

„У овој нужди и при навальваню са своју страну, попустимъ напоследку привидно, и ступимъ заиста у манастиръ Доминикана.“

„Но за то време мышла я на средство како бы могао себи и својой любезной помоћи, и спремао самъ све съ највекомъ обозрительносћу за наше бѣгство. И Изабела се најпосле слагласи са многъ, и њіа вѣрна служавка Ана, коя е држала своју заповедницу сретнію у момъ наручію, него у манастиру, помогне ми, да извршимъ намеру одводеня. Забрављѣна буду опоминяя мои учителя, забрављѣнъ гнѣвъ цркве, забрављѣнъ завѣтъ, стра, и пренебрегнута буде клетва материна! — Где, Филипе! тамо лежи прстенъ! — Кадъ ми га е Изабела у ноћи нашегъ бѣгства на претъ метла, ништа више нисамъ у срцу носіо, него ню саму!“

„Данъ, у кои су ме хтели закалуђерити, одбегнемо срећно. Усамљѣна долина у Пиринеима, у којой су само пастири обитавали прии насъ, и будући самъ я съ мудрою брижливосћу свакій трагъ нами заметуо, то самъ мысліо да љу овде са својомъ любезницомъ сасвимъ безбѣданъ бити. Мы и не чуясмо ни о каквомъ гоненю, и живясмо у миру и любви.“

„Филипе! да ми е судба одкупити хтела блаженнымъ станѣњъ оны дана, срећу многи послѣдујући година, я то не бы држао за нешто особито!“

„Али то мое небо я самъ узмути. Мени се чиняше да самъ усамљѣнъ у друштву текъ ове две жене, и осећао самъ да ми е слобода притеснѣна; мужко чувство пробуди се у мени, кое е чезнуло за извѣстнымъ опредѣляењъ света, а не, да текъ само съ дана на данъ живи у

чувству любви, него да може правити и извршивати и велике намѣре за будућност. Къ то не јошть веселость изабелину умућивала су и пребацивања, која е почела себи чинити збогъ нашега бѣгства и наше свезе, и у мутнымъ облацма, кои су се збогъ тога надъ нами навлачили, указивао се и мени претехій ликъ мое бѣдне, дубоко устрашене матере. Я обећахъ за умиренѣ изабелино, да ћу ду'овника довести, кои ће венчанѣ наше свршити; зато ми нѣ было только стало, колко да бы разсеянность уклоню изъ наше колебе. Тако се я усудимъ, изъ наше мирне, крше долине изићи, и учинимъ познанство у сусѣднымъ местима. Но тако я, несмотреный, покажемъ путь нашый изтражательима у прибѣжиште наше. Еднога дана кадъ се хтедо вратити преко планине, и кадъ погледамъ съ вратахъ у нашу долину, опазимъ съ ужасомъ да е наша колеба одъ войника обколѣна; опазимъ, како межу Изабелу и Ану на кола, и како ий одводе подъ пратньоу, а остали обседну узакне у долину а веки опетъ разсею се по планини, сигурно, да мене увате. — Мой цео духъ клоуе, кадъ ово опазимъ. Изабелу нисамъ већ више могао помоћи, и у страу одъ извѣстие, ужасне казни, почнемъ бегати, и безъ одмора трачао самъ у найвећемъ страу, докъ нисамъ доспео до француске границе.

У пограничной, одной вароши нахемъ французскогъ, войничкогъ уписника. То самъ одавно желю; езны самъ французскій знао, издамъ се за Француза и уишемъ се за войника. — Мое многотручно знаиѣ, кое самъ добыо кодъ Доминикана, лепо ми овде ползуе, на мене почну познати, наскоро одликовати ме, и будући да самъ се я знао потребнымъ учинити своимъ старѣмъ, то су се старали за мою срећу и я самъ се пеняо ея степеня на степенѣ. Ту самъ быо у своимъ элементу, желѣ мое быде су изпућне и я самъ се осећао врло срећнымъ. Име самъ мое променю и назвао самъ се Алфонсъ д'Аламбертъ; ништа ме нѣ узнемиривало, и Изабела стаяше у светскомъ веселомъ тисканю пред-а-мноу као забрављеный санъ. Већ после десетогодишнѣ службе будемъ капетанъ и одъ маршала Виларса, у чийоу самъ войсци и быо, особито добро приидѣлъ. — Сяйпу бы срећу достигао да самъ оетао на овозъ путу, али особитый случай изведи ме на путь едно появлеиѣ, кое мое горде намере обори, докъ ми међутимъ даваше јошъ единомъ надежде на лепу срећу.

Алфонсъ ућути, као да се удубю у сладке снове. — „Филипе!“ запыта онъ са зажареннымъ очима: „Филипе, знашь ты за любовь?“

„Не знамъ,“ одгово и овай простодушно приятельски, „јошъ е я не познаемъ.“

„О! и ты ћешъ е познати!“ продужи Алфонсъ одушевљено. „И у твоје ће се срце она увући и поздравити те умильнымъ гласомъ, као славу постойбину у пролетѣмъ ютру; тада се опомени мене и усамљеногъ часа! — Где, я самъ быо капетанъ; уживао самъ наклоность войводе, почитанѣ мои другова и по изгледу судеиѣ, быо самъ срећанъ человекъ. Но, опетъ е было часова,

кадъ ми е, у момъ веселомъ, дивљемъ животу, предъ очи излазила жалостна судба остављене Изабеле, и клетва материна, неизпунѣный завѣтъ одъ мене исканый, немо су ми крозъ срце продирали, као поноћно звоно.“

„Садъ паднемъ у тежку болестъ и никога не баше, кои бы ме срдечно неговао и чувао. Мени се чинило да самъ сасвимъ остављенъ, и докъ су ме образи прошлости съ ужасомъ плашили, молю самъ небо, да ми пошлѣ или ангела, кои ће ме грѣха опростити, или смртъ! — Но оно ми пошлѣ ангела. — Цыганка една, именомъ Биоренка, и истину ти кажемъ, иста она наказа, која е овде као маркетаница, дође съ единымъ прекраснымъ девойчетомъ, тако одъ 13 година у кућу, у којоу самъ я обитавао. Лене черте полудораслогъ детета нешто су ме особито привлачили, и кадъ се мило существо чинило као да ме и оно тражи, и мени прилепюе, осећао самъ, да е мое срце особито узбуђено и нѣму одато. Нѣно присуство свагда е разтерало тужно расположенѣ, и неописано блажено чувство, изливало се у мою душу, кадъ самъ девойче кодъ себе имао. Стара се чиняше, као да радо гледи нашу нѣжну дружбу. Но текъ што самъ оздравю, ступи она еднога ютра у мою собу, и рече ми: да ме мора оставити, и да е дошла, да се са мноу опрости! — То ми прође као пожъ крозъ срце, еръ я нисамъ могао више безъ девойке жити, и докъ самъ е заклиняо, да ми остави свою кѣрѣ, бацымъ ий цуну кесу новаца. — „Не, господине,“ рекне она, и любезно ме погледи, „я дете мое небу продавати; али ако ћете вы нѣой быти као отаць, то она може кодъ васъ остати; после некогъ времена повратићу се и одвести е.“ Посрамљенъ узнемъ новце натрагъ, обећахъ све съ радосћу и стара потайно одпутуе. — Девойчица была е съ почетка изванъ себе, кадъ е видила, да е одъ матере остављена; но моя представляня и умиляваня напоследку е опетъ умире, и она се прилюби мени са своимъ любовью. Но и мое срце быяше съ целомъ силомъ чувства наклонѣно само девойчици. Она ми е важила одъ свега найвише, и я не мышла ништа друго, него да е за себе задржимъ. Са страомъ и стрепенѣмъ мысли я на тренутагъ, у кои ће се стара повратити, да ми узме дете. Я дакле рѣшимъ, да се съ девойкомъ сакрѣмъ дотле, докъ не узнеможемъ безпоречно именовати девойку мою собственосћу. Нѣ ради узнемъ однуеть и сакрѣмъ се съ моимъ драгоцѣносћу у еданъ край у Француской. Овде самъ е воспытавао за дѣвицу, за мене е у лепоти нѣной цветала; за себе самъ нѣно срце нѣжно и безпорочно, нѣнъ духъ тако богато изобразю, еръ мене она любя, више несумнимъ, на нѣнымъ ћу јошъ прѣсима среће и мира наћи, кои већ одавно узалудъ тражимъ!“

„На си опетъ любезницу оставити могао,“ рече Филипъ, „и у войну си ступю?“

„Маршалъ Виларсъ,“ настави Алфонсъ, „поврати се изъ Немачке, и прими врховну заповѣсть надъ овозъ войскомъ. Случайно дозна онъ за мое тайно пребыванѣ, дозове ме къ себи, и

понуди ме чести пунымъ званѣмъ ађутанта свога. Тада се пробуди у мени стара склонность войнику, и я држаше, да не смемъ ову прилику къ слави пропустити, еръ приятелю, радо се указуе любезницы као юнакъ. Я е оставимъ подъ сигурномъ заштитомъ и разстанемъ се, при свимъ нѣнымъ сузама. — Погле, садъ ий носимъ два ордена и неколико белега одъ рана, кое ми не стое ружно, и скоро мыслимъ, опетъ се къ нѣой повратити, да е назовемъ своимъ благомъ. Кадъ не бы было само стары образа изъ прошлости!“ — Онъ ућути! — после дуге почивке настави опетъ: „Одкуда е вештница дошла до прстена? одкуда зна мое име? Да нѣ послата за мноу изъ Шпанѣ, да ме тражи и упропасти?“ Онъ извуче мачъ изъ корица и повиче беснеиѣ: „Она треба да умре! прво ћу сва страшила разтерати, на онда, некъ свити данъ венчаня!“

Филипъ се труђаше да га умири и обећа се, да ће онъ одъ цыганке тайну докучити.

„Добро!“ рече Алфонсъ, „добро! но я за тебе имамъ јошъ одну молбу, Филипе, на изпуненю кое, лежи мое спокойство, ако ће ти доста и тешко пасти.“

„Захтевай!“ рече Филипъ „за твоје данасъ указано ми поверенѣ, великѣ самъ ти дужникъ.“

„Ты си богатъ и независимъ,“ настави Алфонсъ, „ты служишь као своеволяцъ и неморашъ за свагда остати у военной служби. Ако се ратъ сада сврши, онда иди у Шпаню, потражи мое сроднике и приятелѣ, разпытай за Изабелу, и помири ме съ нѣима. Я се не страшимъ никакве жертве, текъ я самъ не смемъ се враћати и едина се и усућуемъ изкати нову срећу одъ будућности пре, него што се помиримъ са прошлости. — Обећавашъ ли ми то Филипе? — оћешъ ли повратити спокойство моему срцу?“

„Као што ми е мое собственое мило!“ повиче овай, „заклинемъ ти се, ако ми небо продужи животъ, то ће после рата путь у Шпаню быти мой првый посао!“

„Добро!“ рече Алфонсъ. „То е камень са срца сваянъ! — Ондѣ лежи прстенъ Изабелинъ; узми га, приятелю, и не скидай га съ прста; онъ нека те опоминѣ на изпуненѣ твога обећаня, еръ о томъ я небу више ни речи споменути. — И садъ, дай руку брате! — Да се сретно видимо побѣдоносногъ вечера, после сутрашнѣ битке! да се сретно видимо у наручю любви, после помирения.“

Душа младѣева была е дубоко узбуђена, и као одъ далеки слутня потрешенъ, сасвимъ озбыльно мете на прстъ изабелинъ златанъ прстенъ; тада се живо куче чашомъ на сретно виђенѣ.

„А гди вамъ е трећа чаша? и я бы съ вама пила!“ проговори еданъ гласъ међутимъ, и кадъ се окрену, опазе ликъ цыганке крозъ раздвоене завѣсе одъ шатора.

„А! Биоренка, ты си то? — Ты долазишь у згодно време!“ повиче Алфонсъ, отвори итро шаторъ, и снажно увуче баку уутра.

„Само лагано! лагано!“ проговори ова. „Тако се гости не воде къ астаду!“

Ты си ми башъ драгий и пожеланный гость,“
одговори Алфонсъ, „кога ъу изъ самогъ госто-
любія дотле гостити, докъ му дубоко у срце не
загледимъ, или му нешто изъ срца не изучунамъ.“

(Продужиће се.)

Првиѣ бой на Косову и смръть Вукашина.

(Продуженъ.)

„Тадъ одъ мене и синови реву, 515
„Ево Марко у Прилипу граду
„Сбратио се съ Рельомъ и съ Милошемъ,
„Шњима живи, шњима погинуће,
„За баба му ни хабера нѣ.
„И Андрија какогодъ и Марко 520
„Никадъ за ме да бы упитао.
„Я не могу съ Турцимъ боя быти,
„Но слушайте мене старѣга,
„Да ми наше покупимо благо,
„Да бѣжимо граду Дубровнику; 525
„Србию ъу землю напустити,
„Ето нѣойзи нѣниѣхъ войвода,
„Нека бию, некъ узбию Турке,
„Осимъ мене, еръ за ме не знаду.
„Тако мене, браћо, послушайте!“ 530
Умо Гойка, како томе каилъ;
Банъ Угљѣша другу проговара:
„Авай мени, кодъ такѣхъ брата!
„Есте л' люди, имате ли душу,
„Да ли искру юначки поштена? 535
„Заръ вамъ нѣ одъ Бога страхота,
„А одъ люди зазоръ и срамота,
„Кадъ садъ подло землю напустите?
„Да ли нисте у доброй свѣсти,
„Можда васъ е пиво преузело, 540
„Те у пиѣ ружво говорите?
„Еръ е пѣанъ гори одъ будале.
„Камо образъ, кадъ се подхватисте
„Землю држатъ, пакъ не уздржати?
„Камо хвала, Вукашине краљу! 545
„Камъ зидови, бѣли градови?
„Што ти были твердо поузданѣ.
„Виђи данасъ, и прогледай, краљу,
„Любавъ валя и лѣпа слога
„У зидове бѣле градове 550
„Те е истекъ онда поузданѣ.
„Темель царству зидови нѣсу,
„Него вѣрность и послушна слога.
„У насъ тога нѣ ни єднога,
„Ето края нашей госпоштини. 555
„Али прѣе но се обрукамо,
„Болѣ намъ е свѣтъ промицѣитъ.
„Премъ покору смръть е мада шала;
„Свѣтъ не ѣе покора међу се,
„Све се клони брата непогодна. 560
„Или данасъ, браћо, ил' никада
„Послушайте мене наймлађега.
„Вы джиките по подручю войску,
„Я ъу главомъ по свой земљи поћи
„Одъ войводе єдне те до друге; 565
„Позваѣу ихъ на бой на Турчина,
„Нека землю бране постойбину.
„Порадъ злобе и вѣке на краля,

„Да Србию не застапу Турци
„Неприправну, да е не уярме. 570
„Ако сретно узбиемо Турке,
„Нека земля старешину бира,
„Кои ѣе їой знати угодити.“
Млађегъ слушатъ зазоръ старѣму,
Кадъ му рѣчь неповольну каже. 575
Путь е правый невалячу тежакъ.
Кадъ то юнакъ банъ Угљѣша видѣ,
Где га гледи браћа попрѣко;
Не стѣяше чекатъ поговора,
Но имъ рече двѣ — три рѣчи: 580
„Идемъ єданъ по свой краљѣвини,
„Я ко поѣе на бой, я не поѣе,
„Я ъу єданъ ударитъ на Турке,
„Волимъ мрѣтъ, но укоранъ живлѣтъ.“
Оба брата за млађега знаду, 585
Што годъ рече, да пореки не ѣе;
До юначкогъ кадъ доѣе поштена
Што науми, хоѣе учинити.
И они се за нѣмъ поведоше,
Отидоше да подижу войску. 590
Банъ Угљѣша посѣде кулаша,
Те полази све градове редомъ,
И у нѣима Србске поглавице,
Свима каже, како юнакъ прави,
Сву истину, како иду Турци. 595
Банъ Угљѣша овако веляше:
„Браћо моя, Србске поглавице!
„Не браните краля Вукашина,
„Веѣе землю милу домовину;
„Некъ е земля мирна одъ душмана, 600
„А ласно ѣе стећи господара.
„Остан'те се пизме и опасти.
„Докле напастъ ову сузбиемо.
„Краљ Вукашинъ досадитъ вамъ неѣе, 605
„Ни владати томъ земљомъ Србиомъ.
„Я самъ ємацъ за ту рѣчь мою.“
Вѣрую му Србске старѣшине,
Юначку му рѣчь послушаше.
Васовѣиѣ дигао се Васо,
И онъ диже Зету и Морачу 610
И до мора ону Гору Црну.
Пакъ се диже Бранковиѣу Вуче
Одъ Требиња на Херцеговини,
Собомъ диже силне Херцеговце.
Банъ Босански диже се Милутинъ 615
Одъ Маглая у край Босне града,
Уза нь' поѣе Босна и Краина.
Подиже се велика войвода
Одъ Пазара Реля Крилатица,
Што ї' свой Србской человођа войсци, 620
Што е шњиме валяне е войске
Одъ Сѣнице и Влаха Старога.
Подиже се Бановиѣхъ Страхивя
Одъ малене поносите Банске
Уза нь' иде нѣгово подручѣ. 625
Одъ бѣла града Вучитрина
Дигоше се три Воишвиѣа,
Са нѣима су Косовци юнаци.
Одъ Прилипа подиже се Марко
Са Андриомъ, братомъ роѣненѣмъ, 630
Оба беру око себе войске.
И Югъ-Богданъ одъ Прокупля града

Викну силанъ деветь Юговиѣа,
Деветь сина деветь воевода,
А войводе дигоше баряке, 635
А баряке позивлю юнаке.
Подиже се Милошъ одъ Поцера,
Уза нь' иду Поцери юнаци.
И диже се Миланъ Топличанинъ,
Узъ юнака има и юнака. 640
И войвода Ив.нь съ Косайнице
Подигао свое подручнике.
А войвода Грбляновиѣхъ Лазо
Диже Мачву, диже Шумадию,
И Подриѣхъ до зелена Лима, 645
Но Срѣма неѣе ни Баната,
Да му земля не остане пуста;
Свака земля на Краини страшна
Одъ душмана, злѣхъ яванля,
Што су клети саме шиѣардѣе, 650
Те насрѣу на Краине туѣе.
Пакъ войвода Златокосиѣхъ Раде
Са войводомъ Бѣлиѣемъ Вуюмъ
Подигао Браничево равни,
Кршанъ Тимокъ и Црну Рѣку. 655
Краљ Вукашинъ диже Метохию,
Войводъ Гойко силну Арбанию,
Банъ Угљѣша сву Маѣдонию,
Съ войводама, главнимъ юначима,
Што Угљѣши иду по рѣчи, 660
Постойбину свою да одбране
Одъ зла госта Турчина проклета.
(Продужиће се.)

Область на Амуре.

Кодъ све пазливости, кою е амурска об-
ласть у найновѣе време прибавляема и заслуга-
ма, кое е Русія тамо учинила, на се привукла,
навесѣмо и овай слѣдуюѣий интересантанъ чланакъ,
Некій немачкѣй трговацъ у Сан-Франциску, г.
Отто Еше, веѣхъ одъ више година занимао се съ
плапомъ, како бы трговачке свезе са новимъ ру-
скимъ населѣнницама на Амуре заключио, и по-
чемъ е у єдномъ путованю у Европу са некимъ
високимъ рускимъ званичницима у договоръ и
саюзъ ступио, оправил онъ прошле године єду
лађу „Оскаръ,“ и проплови съ истомъ крозь мо-
реузъ Ла-Пейрузъ у Кастрѣес-Бай, где 14. Юли
стане. Пилотскѣй чамацъ дао е одъ свогъ друж-
ства двадесетъ людѣй, да бы „Оскара“ крозь те-
сний, тежко постоеѣий пролазакъ кодъ предгор-
я Лазарева до Амуре провезли. Самъ Еше
пакъ избрал е угоднии путь преко Кизи низъ А-
муръ до Николаевска, где е 8. Августа присѣбо.
Николаевскъ лежи на єдној далеко пружаюѣой
се високој равници, коя толѣкий просторъ као
Сан-Франциско заузима и стрмо у рѣку пада. Ва-
рошъ е прѣятногъ изгледа, и обкољна е обла-
тимъ шумама, само око 500 ютара землѣ око
ове досадъ су покрчене. Пѣяца отворена е на
єдној страни према рѣци, и у средини стои по-
ва сазидана и врло украшена црква са єднимъ
веѣнимъ и четири мања тороня. Одъ пѣяце пружа-
ю се широки друмови, одъ кои е єданъ, рав-

потокући са рекомъ, крозъ оближню шуму просеченъ и до губернаторскогъ зданія протеже се. Велики гостиница тамо нема. Животъ у Николаевску веома е прятанъ. Овде се наоди една библиотека са више одъ 4000 књига одъ сваке струке знања и науке, а у књигама о бродарству особито е богата; далъ наоди се една за еденъ и за балъ сада и великій изборъ немачки и француски новина, и. пр. *Indépendance Belge*, Свето-Петроградски и Московски листови. Одношеня су овде разумително воиничка, еръ готово нема ни еднѡгъ изображеногъ човека, кои онде живи, а да воиничкомъ реду не принадлежи. Варошъ занста ништа друго нѣ, него една тврдиња, коя 12 до 1500 жителя, у којој сто до две стотине официра се наоде. Еданъ островъ у рѣци испуњава се и тамо се една батерија зида; три далъ батерије брану место, а далъ низъ реку постое такође тврдињѣ. Николаевскъ има лепе у согласію са потребама климе сазидане стрѣлинице (утврђене куле), изъ тврдо презаногъ дрвеногъ стабла, са jakimъ вратима и прозорима. Унутрашњѣ уређенѣ не може се болъ пожелити. Юштѣ ту има две воиничке школе. Веома е ли сацъ осећао себе узбуђена, кадъ е видіо да тамо највише Немаца има; особито има много Курландеза и Немаца изъ други руски провинција на балтійскомъ мору, кои сви немачкимъ езикомъ говоре. Приликомъ освећена едне цркве држала се немачка литургија, при којој е еданъ немачкій свештеникъ, кои е изъ Ситке овамо дошао, учествовао и чинодѣйствовао. Еше вађе два немачка лекара, еднѡгъ немачкогъ апотекара и многе немачке офицере, и садъ е могао по плану свомъ немачко друштво основати. Еданъ е Виртембергеръ управитель своју владѣнију принадлежећи зидарски и построителни машина и справа. У близости одъ Николаевска налазе се више села, у којима обитавају руски селяци, кои су се изъ Сибиріе овамо доселили. Люди обдѣлавају ражъ, ечамъ, крошпире, репе, пасуль и друге неке производе, и тако су весели и живостни, као што су сви руски землѣдѣлци уобште. Овде се управо само толико ради, колико е потребно. Но знаменити су јошъ производи, кои на jakimъ чамцима рѣкомъ (Амуромъ) долазе, као: посолѣно месо, шунке, грашакъ, ечамъ, одъ ражи брашно, коже, гвоздени еспапи, дрвени судови, покућство и т. д. Ечамъ изъ Сибиріе може се са најболѣимъ рускимъ ечамомъ сравнити. 7 до 800 енглески миља одъ Кизи, на јужномъ савіотку Амура, расте красанъ дуванъ. Еше очекуе првогъ лета велике славоуе съ растовиномъ, буквама, яворовима, ораовиномъ и другимъ подобнимъ тврдимъ дрвѣмъ натоварене. Пловидба на Амуру врло е лако, и руска влада има многе пароплове, кои тамо амо плу. Амуръ у својој пловидби има многе подобности са Елбомъ. Река постае све шира и шира, тако да се обале на обадве стране едѣ видити могу. Тако се доспева до предгорія Пронсѣ, на 40 миља исподъ Николаевска. Овде е образъ (чертежъ) јошъ подобни, и опоминѣ насъ сасвимъ на пловидбу одъ Бланкенсеа до Хамбурга Полагано се

напредуе, еръ Амуръ кривуда у свомъ току не престано, и само пловленѣ изискуе изкуство каквогъ корманоша, кои е съ томъ рекомъ точно упознатъ. По већој е части дубока, али поредъ двадесетъ хватіи дубљине налазимо и плиткоћу, где вода едѣ за едну стопу земљу покрива. Кодъ предгорія Пронсѣ с'ужене су обале нешто ближе една другој, но опетъ има река већу ширину него Мисисипи кодъ Нью-Орлеана. Руска влада намѣрава Николаевскъ за главниј састапакъ руски китоловаца учинити, и подстрекава руске лађе свакојако на посао. Ко е красне шумѣ на Амуру видіо, тај лако може закључити, да ће Николаевскъ красну штацију лађиј сачинјавати. Къ томе налази се осимъ богаты стоваришта угљѣна на Амуру, добаръ угљѣнъ непосредствено на приморју на острову Сахалину. Тамошњи брегови угљѣна готово се одъ Руса у прилично распрострањеној мери израђују, и могли бы се са најболѣимъ Енглескимъ угљѣномъ успоредити. Страногъ трговца примаю у Николаевску съ највећомъ услужношћу, и надлежательство му чини на руку, да бы га у његовој радњи подпомогло. Трговина се мора пре развити, него што се колонисти (населѣници) на ову плодovиту земљу обрете. Правительство жели доселѣнике и подпоможе їи на свакој начинъ. Доселѣникъ и његови после дошавши слободни су одъ воиничке службе, онѣ прима земљу и друге неке помоћи. И у долинама извора Амура, Шилке и Аргуна предузеће е руско правительство у новіе време великій развитакъ створило, о коме се у Европи едѣ нешто предчувствуе; оно е сазидало дѣлаонице (фабрике), кое се са европскимъ могу мерити. Руде гвозђа, сребра и бакара израђуе се, и живи саобраштај на рекама влада. Чини се као да и сама природа овимъ долинама великій развитакъ обећава. Тамо превазилазе немачко листнато дрвѣе, кое се у целой протежини одъ Урала до Байкалане налази. Налазе се букве, растови, липе и т. д. Земља е особито плодоносна, и дае сваке врсте жита; коже и вуна су главни предмети извозне трговине. Осимъ тога налази се у тамошњимъ бреговима велико богатство минерала, кое се са свакомъ земљомъ у свету мерити може. Сребрне руде у Нерчинску по свој прилици најбогатіе су на свету. Налази се у овимъ бреговима и бакара, кадая и цинка, тако исто и фино-тврды гранитъ, кои се за воденично каменѣ употребљава. Има и мермера.

Шахъ-Гебалъ и Данишмендъ.

10. Отворанѣ Гур-Мату-а.

Несрећне су оне државе, гди су грађани у процепу, да їи стра одъ каштиге уздржава, те да свое тужбе противъ невалиа чиновника јавно предъ престолъ изнети несмеду. Овај редъ стваріи може се само ласкательима, и пузливимъ удворицама допасти, кои непрестано владоуцама говоре, да су народи на овоме свету само њи

ради. — Овако е мислила велика Екатерина, владателька одъ целе Руссіе.

Овако е одъ прилике морао мислити и Шахъ-Гебалъ, кадъ е свомъ Игимадулету заповедіо, да гледа одлакшати народу. Но онѣ е у томъ погрешіо велико, што нѣ самъ по народу путовао, па да чуе изъ уста народа, шта га боле, и гди га тишти, већ е то предао Данишменду, као неку стваръ, коя се преко другогъ свршити може. Овај пакъ сазове великаше, а ови су народу прилично туђи были. Они нити су знали шта народу треба, нити шта му нетреба, они су се сада о народу, безъ народа разговарати намеравали.

Кадъ е дакле султанъ Шахъ-Гебалъ толико опоравіо се, да е јавно показати се могао, представи му његовъ Игимадулетъ све позване великаше царства, кое онѣ у пуној гали приими. После обичнихъ поздравленя закаже онѣ њима дашъ, кадъ ће Гур-Мату у свесветлој собственој персоні отворити.

У одређеніи данъ савъ Делхій био е на ногама, прозори были су искићени најкраснијимъ индјанскимъ ћилимима, дервиши и факири певали су свете песме, на славу живе, и пророка; 40.000 султанове гарде было е на ногама и сви ти момци едѣ су редъ одржати могли. Одъ султанове палате, до палате игимадулетске, гди е Гур-Мату држана, стаяла су три реда воиника съ обе стране сокака, и едѣ су народъ уздржавали, да редове не пробіе. Делхій у оно доба имао е 1.500.000 жителя. Кадъ се султанъ изъ палате на свомъ у бисеръ окићеномъ вранцу, и са великомъ могулскомъ круномъ, у којој е највећіи целогъ света діамантъ трептіо, на глави — (а гди е садъ тај діамантъ? вальда у коси високе ледіе президентовиде) — и са султанскимъ јацинѣтомъ, съ најкрупнијимъ бисеромъ искићенымъ на леђи появи, падне савъ народъ ничице на земљу, и удари три путъ челомъ о њо, за тымъ стане съ приклоњеномъ главомъ, и на прси стављенымъ рукама, и остане као укоченъ на месту, гди се кои затекао. Предъ султаномъ яшило е 15.000 момака, све на бели конѣи, а за овима яшили су државни достойници носећи знакове царства, т. е. штапъ одъ бамбуса бисеромъ искићенъ, и саблю сву златомъ извезену, на којој е био балчакъ изъ еднѡгъ рубина исеченъ. Другіи знакова нѣ ни было, а круну е имао султанъ на глави. За султаномъ яшили су везири, првогъ реда, за овимъ везири другогъ реда, а најпоследне трећегъ реда. За везирима яшили су бегови, а за овима мудирі и кадіе, а 15.000 момака закључили су ову сјајну свиту. Ови су яшили пола на врани, а пола на кулашасті конѣи. Докле годъ нѣ султанъ у игимадулетство ушао, стаяо е едѣнако народъ босъ, гологлавъ, са слуштеномъ главомъ, и рукама на прси мегутимъ. А кадъ онѣ у капио уђе, повиче народъ: „Живіо султанъ, Брама светый нека му даде мозга доста, и нека му даде чисте уши, да чуе шта народъ говори!“ —

Докъ е народъ овако напољѣ викао, догдѣ е султанъ ушао у пространу собу, гди су

вѣтъ сви, кои су овамо принадлежали, скупљени были. Они са громкимъ плѣскавѣмъ дочекаю султана, когь нѣгови камераша на богато искићенный престолъ попуу. Кадъ се султанъ Шахъ-Гебалъ на свое место посади, почне онъ овако беседити: „Око мога престола скупљене мое слуге, Омре, Софте, Каймаками, Брамнини, и сви кои сте овде! Я самъ васъ предъ мое лице сазвао, да васъ видимъ, и да вамъ кажемъ, одъ некогь времена увукли су се у службе мое люди, кои мою добру плату беру а притомъ или су леньштине, или незналице, ове е све мой преѣшанный итимадулетъ Малекъ, безъ мога зная, у службе потрпао. Я незнамъ, или е збогъ ныи, или збогъ итимадулета Малека, али за цело знамъ, да е парство мое посрнуло. Многи има у нѣму неприлика. Народъ е го и босъ. Кассе мое прилично су праздне. Цаміе и пагоде покрай толики добарастое запуштене. Дервиши, факири, и другій служителии нѣгови баве се само са Деведасима, скитаю се по вилаету, а найманѣ, или ни найманѣ баве се са ученѣмъ народа у воли Браманои, и о вауци великогь пророка. — Чуйте дакле мое слуге, моя е султанска воля, да се вы договорите, и да уредите све како валя. Я самъ момъ итимадулету Данишменду паручіо, шта ћете чинити. Разговорите се и о Пеншви, и Делай-Ламаи, уредите Ёзде и Таджике Пеншва и Делай-Ламаи нешто су дигли посеве, а Ёзде и Таджике све нешто закераю. Кажите имъ, ако я дигнемъ на нѣя войску, быће їй свуда. Я самъ султанъ, и осимъ мене, одъ Хине до великогь мора, нема другогь господара. Ово е моя султанска воля. И тако нека се све изврши.“ После овихъ речій, устане султанъ Шахъ-Гебалъ са свога престола, и будући да нѣе могло испаренія различны людій трпшити, уклони се са свитомъ двора, и оде у свою палату.

Како онъ овамо дође, изиђе предъ нѣга султанка Нурмахалъ, и оде съ нимъ у нѣгове собе. Шта су се они ту разговарали, незна се. Нѣтъ Брамниъ ѣутіо е. А Брамниъ Газмовъ Абу-Жива никоме живомъ нѣе речіце едне говоріо, но одъ тога доба само се смешіо. Одъ тога часа видіо е свакъ, да су страже удвостручене, капіе одъ палате султанове утврѣивале су се, на нѣима су быле велике страже. По сокаци шета-ла е патрула една за другомъ. Брамниъ Газмовъ Абу-Жива ишао е свако вече къ Брамину султанкиномъ. Но о томе ћемо драгимъ нашимъ читаоцима мало ниже преповедати. А садъ да кажемо, шта се по одлазку султаномъ у Гура-Мату догодило.

Кадъ е султанъ Шахъ-Гебалъ отишао, заузео е нѣговъ итимадулетъ Данишмендъ свое место, а то е было за асталомъ, као председатель Гуре-Мату, и као заступникъ султановъ. Онъ е хтео за данасъ да прекине засѣданіе, но скупљѣне омре и каймаками навале, да се прочитаю султанова предложенія, и Данишмендъ неимаюћи кудъ камо, настави далъ и почне говорити овако: „Прясно собраніе! Светли стубови царства синого султана Шахъ-Гебала! Мижды правде, кое е султанъ, нашъ заповѣдаюћій господаръ, по-

ставіо, да правый путь правогъ, а кривый и тамный неправогъ разсветляете! Нашъ великій монархъ света, кадъ е мене, управо и противъ мое воли, своимъ итимадулетомъ наименовао, и кадъ ме е убѣдио, да се итимадулетства примимъ, предао ми е четири заповести, и наложіо ми е, да се свакояко побривемъ, да, будући е прека нужда, то исправимъ, и у редъ доведемъ, а те су четири заповести, ево ове:

- 1) Да се одлакша народу.
- 2) Да се промену, и исправе чиновници, кои су леньи и неправедни.
- 3) Да се поправе цаміе и пагоде.
- 4) Да се у редъ дотераю муфтіе, факири и дервиши.

Я, кои самъ осећао, да е то за мене великій посао, и да я довољногь искуства немамъ, да све онако свршимъ, како е нужно и потребно, да се задовољи нашъ моћный господаръ, представіо самъ нѣму, да сазове васъ, господо мой! па да се у договору свію насъ ове ствари доврше. Высокій султанъ по нѣговой неограниченной мудрости увидіо е, да е то добро, и сазвао е васъ премудре Софте, васъ у закону и правди веште Омре, васъ светли и силни Каймаками, и васъ Брамаи*) угодни Брамнини! онъ се на вашу мудрость, правду, снагу, брамоугодіе позива, и ослани се на то, да ћете вы умети и хтети овомъ злу дека наћи, и да ћете исправити, што исправляея, избацити што избациа, додати што додаваня требует, те тако да ћете утвердити престолъ нѣговъ на любви славногь народа индійскогь, народа, кои е великъ и славанъ, и кои е заслужанъ, да вы съ вашомъ мудрошћу надъ нимъ господарите!

„За садъ држимъ я, господо мой! да е доста. Я васъ данасъ однуштамъ, да се сутра на ново овде састанемо, и да у име Браме, Вишнуа и Живена сутра нашъ посао продужимо.“

„Не сутра, повиче Брамниъ Газмовъ Абу-Жива, не сутра, него после четири дана, еръ мы требамо времена, да се о тако важномъ стварма размишляемо. Господо! нѣе лако, и неможе се на пречанъ валяно о такомъ стварма разговарати.“

„Не сутра!“ повикну и Омре, и Каймаками, и Ризничари, „Брамниъ Газмовъ Абу-Жива има право, не сутра, него после четири дана, да се скупимо.“

„Кадъ е васъ свію воля, господо мой! нека буде тако; дакле, после четири дана, быће опетъ сѣдница, или као што просто кажемо засѣданіе, изрекне Данишмендъ, и тако разиђе се ово прво собраніе, светле индійске Гуре-Мату. — Кадъ наши Гуре-Матовци изиђу на улицу, падну имъ у очи султанове патруле те се зачуде, али іошть се вѣрна зачуде, кадъ двоструке страже опазе. Свему тому нѣе се чудіо едавнъ человекъ, а тай е биво Брамниъ Газмовъ Абу-Жива. Онъ е после засѣданія одма отишао у Брамину султанке Нурмахалъ. Но кадъ е у нѣгову собу ушао, ненађе га тамо, но чуе, да е онъ отишао къ султанки у Серай; еръ е она болестна бы-

*) Брама е — Богъ — индійскій.

ла у совѣсти, па е по нѣга послала, да за свою болестъ совѣта одъ нѣга добіе. Онъ за сада буде съ тимъ гласомъ задовољанъ, но предъ вече, оде опетъ къ своемъ патрону, и тако, као што рекосмо, могао га е свакъ живи видити, гди свако вече тамо иде. Но, кадъ се враћао одтуда, нико нѣе могао видити.

Нѣе траало ни три дана, многи су вѣтъ дознали, да се нешто важно, а добро извѣстени знали су и шта се куе; само едавнъ Данишмендъ и велика Софа школе Бенареске, нити су шта видили, нити су шта чули, они су ревностно радилы, да съ похваломъ сврше волю и заповѣсть султанову, и утврде срећу народа индійскогь.

Намъ е за велико и дивно чудо, да Данишмендъ о томъ ништа знао нѣе, кадъ е и одъ султана совѣтъ, и одъ главногь ризничара прилично суму Бахамдора добіо, да на потайне гласоноше троши. Но, будући да нѣгова философія, ни на што вѣрва, него на овакогь рода люде, ризничар е, то е сигурно онъ и пренебрегао, по совѣту султаномъ поступити, а Бахамдоре — иислю е онъ, да ће на болъ нѣли употребити моћи. Сиромъ Данишмендъ! —

Хорациева песна Б., кнѣ. I.

Агриппини.

Варіусъ меонскій певатъ ће те тетехъ,
Да си юлачина, душмана побѣдникъ
Штогодъ на бродови изъ конницы храбаръ
Подъ тобомъ учини войникъ.

Я, Агриппо! ово нечезнемъ певати
Къо ни глѣвъ Пеллада, уступитъ што незна,
Будућ нитъ двоичногь Улиса по мору,
Грозно нитъ Пелопъ племе,

Я, маленъ велике за ствари: стидъ докъ ни
И муза снажна у неубойной лири
Кратки Цесареву, а и твою славу,
Духа кривичномъ умалитъ.

Ко бы у окопу Марса діамантскомъ
Достойно спевао? изъ пра одъ троянскогь
Црногь Меріона? изъ силомъ Палладе
Тидида вышнѣла равна?

Части я певамъ и десвоика борбе
Люти са момъ сеченія е покитима;
Изъ ерца слободногь изъ залобљѣнъ биво,
Я самъ ко обично шалывъ.

Ст. Лазінь.

Майчинна стѣна.

Іоште и у самомъ почетку овогь столѣтія подъ управомъ христіянски миссіонера довило се люди у южной Америци безъ икаква зазора, при свемъ томъ и ако се ово у интересу христіянства и санзводѣнѣмъ шпанскогь правленія упражнявало нѣе.

Едногь дана миссіонеръ изъ Санъ-Фернандо доведе на обалу реке Гваггаре свое у христіянство обраћене Индіанце, подъ изговоромъ путованя — на людскій ловъ.

Овомъ нечовечкомъ наѣромъ наиђе на еду индіанску келебницу, у којой е мати са трое дѣце, одъ кои двоипа іошъ сасвимъ мали, скућурена была, и неке гесто мешавала. Кадъ е людски ловацъ

падаше, немогше продирућој сили сама про-
внати се, ер њој мужь у риболовъ отишао био,
што се одважи съ дециномъ бежати. Но текъ
што стиже савану (тако названу пространу, вели-
комъ травомъ обраслу поляну) ухвати е миссио-
нера доваць, у квргу е съ децомъ стегне и до-
вуче ю на обалу. Миссионерь спокойно седећи
на лађи само е на готово изгледао. — Да се
мати своигъ неприятельма одупрла и ма найманъ
спротивила, была бы ямачно убивна; ер е тада
при овакомъ послу свашта безъ согрешена доз-
вољно было чинити. Зато сада брже болъ по-
ките и децу да поватаю, како бы ихъ за хри-
стијанске робове добро приуготовили.

Садъ матеръ съ дециномъ у Санъ-Фернандо
донесу — мислећи, да неће моћи сувимъ свою
отачину погодити; али срце матери чезнуло е и
за ономъ децомъ, кою су съ оцемъ у риболовъ
отишла была, када се ова одъ куће удалити мо-
рала. Зато више пута съ децомъ заедно покуша
сређу робства се ослободити, но на жалость у-
векъ уваћена и немилостиво корбачомъ изшибана
буде, па найпосле е одъ деце разставе, и рѣ-
комъ Атабана у Рио-Негро одведу.

Слабо свезана седла е на предню часть
лађе замишљива, непознавајући свою судбу. Но
надъ њој за рукомъ изађе да раскине свезе,
скочи у воду и одлива къ левой обали. — Та-
да е къ одной стени однесу, и ту се за магни-
телне оку у шумняру сакрїе. Видећи то управ-
итель Миссионера посла одма едну чету свои
индианца за нѡмъ. — Несрећна жена буде на-
трагъ доведена, ужасно пшибана, и свезанимъ
на лађи рукама у штацію христијанске миссїе Га-
вита одведена.

Ноћ быяше одвећ мрачна и време киш-
вито. У овомъ предълу збогъ пространы и чести
шума, еднне рѣке служе за саобраштай између
места и места. Материя любовь сильно подѣйстви-
ла на несрећну жену, кою найпосле опеть до тогъ
дође, да ма како децу ослободи и осталою ихъ
кући одведе.

Несрећна жена, као и свака мати чезнући
за своіомъ децомъ храбро ихъ као лавица бра-
нила. Нѡйзи су одвећ нечовечно руке све-
зане были тако, да е найпосле кровь изъ нѡи про-
била; но на то се Индијанци смилую, те њој свезе
мало попусти.

Мати, кадъ стражари ни мыслили нису, за
тилий часакъ одгризе зубма штрангу, и сасвимъ
изчезну. После четири дана видила се у око-
дини Санъ-Фернандо, гди су нѡна деца уваћена
была. Она е страшно горе преюрити, силне рѣке
препливати и често по пустыни — и крозь триъ,
одрпана ядна и жалостна, продирати имала, и за то
цело време, у недостатку друге човеку сходнїе
ране, правый нравождерь была.

Кога небы ово неописано матерїѣ любви
очаянъ силно тронуло? Съ горкомъ тугомъ на
велику жалость морамо овде примѣтити, да е
христијанскїй миссионерь као обично према не-
срећной матери тиранъ остао и на ново за нѡмъ
ловачку потеру учинио. Она буде уваћена и у
горњи Ориноко одведена, гди безъ надежде за
децомъ тугуюћи, сама себи смрът зада.

Александръ Хумболтъ, кою ово приповеда,
до срца е тронуть био. кадъ е угледао на за-
падной обали Атабана стѣну, на кою се несрећна
мати хтела спасти. Одъ тогъ времена ову стѣну
називаю „Майчина стѣна.“ Народъ съ особитимъ
почитанїемъ сеѣа се споменика кукавнѣ, несрећнѣ
и честите матере; и докле годъ стѣна узтрае, и
човекъ се на обалу Атабана укаже, преповедаће
се овай за питомогъ човека срамный и недостойный
догађай.

„Човекъ, текъ што коракнѣ“ — вели Хум-
болтъ — „у ову пустыню, одма га име ове стѣне,
вѣчногъ спомена природе, на разню станъ чове-
ческе нравственности опоминъ, и ясно предъ очима
ставля разлику добродѣтели дивляка, а тиран-
ство фанатичны людїй. Овде лежи живый споменъ
жертве идолопоклонства и суровости людске, кою
се правимъ служительма христијанске вере нази-
ваю и ближнѣлюбїе као найвиспренюю дужность
свакога човека — притворно — исповедаю!“ —
При оваквомъ поступаню миссионера не треба се
дакле ни найманъ чудити, што се христијанство
кодъ индијански племена нѣ — као што се мислило
и као што е лако быти могло, само да се чове-
чїе поступало, посве усвоити дало. Зато нунимъ
правомъ наводи Лудевитъ Вахтеръ у почетку свогъ
описанїя паризеке кроваве свадьбе, „да се подъ
видомъ вѣроисповести гадне и найсебичнїе же-
лѣ сакривале, коимъ нечовечно съ (преобраћа-
нїемъ невернїча у веру Христову, гледали су и
трудили се, да цркви и Богу угодни постану.“

Но одъ како се црква и ове свештенство
подъ покровительствомъ државе владоца налази,
фала Богу, има доста изгледа, да ће се како садъ
тако и напредъ много лакше и срећнїе христијан-
ство верейсповедне цѣли постизавати.

Ирвинце.

— Годице 1586. пошлѣ Филипъ II, едногъ
младогъ принца кастильскогъ, да папи Сиксту V.
честита ступанъ на ово достоинство. Папа се

нашао уврећенъ збогъ тога, што е овако млада
посланика Филипъ послао и рекне посланику:
„Заръ Филипъ тако оскудѣва у людима, те ми
е послао човека, кою юште ни браде нема.“
„Кадъ бы мой краль знао, рекне принць, да честь
и достоинство у бради лежи, онъ бы вамъ по-
слао ярца а не благородника као што самъ я.“

— Ибикусъ, славный поета, пође у шуму
прошетати се, гди га айдуци убию. Кадъ су га
они убити хтели, видю е онъ едно ято ждрало-
ва гди надъ нѡмъ леги, и звао њѣ е у помоћ.
После краткогъ времена дођу айдуци у варошь
и угледе едно ято ждралова, кою управъ у ва-
рошь иѣаше, и рекне му: „видите ово су они,
кою е Ибикусъ у помоћ звао, они иду садъ да
яве, да смо га ми убили.“ Околостоећи чую то
и власти яве, кою злочинце повата и осуди.

— Еданъ господинъ запита просяка одъ че-
га живи. „Кадъ бы ты мене питао одъ чега у-
миремъ, могао бы ти лакше одговорити; еръ я
умиремъ одъ глади“ одговори просякъ.

— У одной варошици у Ческой упита ка-
тихета едно дете: „Ко е преварио Адама, те е
пизо забранѣну ябуку?“ „Гладъ“ одговори ра-
достно дете.

Сонетъ.

Видо самъ те, дѣво красна,
Видо бело твоє лице.
И румене ягодице,
Видо оба ока ясна.

Ко музика сладкогласна
Са сребрне, танке жипе:
Твоє речи, о Милнице,
Буде у ме чувства сластна.

Кадъ бы мог'о славуи быти
На устне ти долетити,
— Сладость райску съ нѡи бы пію,

Пево бы ти тужне звуке,
Явл'о срца мога мукѣ;
— О блаженъ бы тада био.

б.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Петакъ. Говори се да су опеть сви
дали оставку, и да е у Србїи велика суша! на-
стала; сви су се потоци засушили.

Еракъ. Нека, нека! баръ неће моћи
свакїй воду на свою воденицу окрећати.

Еракъ. Чуй побро — я самъ залоблѣнъ,
оѣу, море, да се женимъ.

Петакъ. Шта — ты залоблѣнъ . . . .
да се женишъ!?

Еракъ. Зашто да се не оженимъ, кадъ
е садъ томе найзгоднїе време.

Петакъ. Боларъ — кадъ цео светъ виче
да е зло и наопако време, шта ти е наспело.

Еракъ. Море оѣу — оѣу, да уземъ млада
одъ друге партае — пакъ векъ буде како буде. —

Петакъ. Шта е то, Ераче! осећашъ ли
и ты нешто?

Еракъ. Естъ! нешто яко удара . . . . .
смрди на . . . . .

Петакъ. (внїе).

Еракъ. На здравлѣ, Петаче!

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ НОВОСТИ.

↑ Београдъ. 29. Септембра као данъ рођења Нѣгове Светлости пропратисмо у највећемъ торжеству обично као сваке године. После свршене литургије како г. г. представници страны сила, тако и сви наши званичници вишегъ и нижегъ реда са отмињимъ грађанима учинили су Нѣговој Светлости посѣту. У вече пакъ у честь светлогъ Кнѣза давали су грађани саянъ балъ у зданию кодъ „Србске круне.“ Ово торжество јошъ већма е увеличала телеграфска депеша као први путъ изъ Гургусовца, којомъ приликомъ честитали су чиновници са грађанима данъ рођења Нѣговој Светлости. Као што се наше високо правителство стара, да све пограничне вароши средствомъ телеграфа съ Београдомъ саюзи, тако се надамо, да ће се до коп данъ између Неготина, Зайчара и Гургусовца наместити жица, и онда питомци артиљерске школе, кои су се за телеграфску егрукку спремали, на опредѣлене штације развезати. Види се, да се ова наша мала државица, угледајући се на друге, све већма усавршава и развија, премда неке препрецие движења на путу стое, али ће бити савладане, па ће путъ до развитка отворенъ бити. — Пре 15 дана изишла е изъ земунске печатни прва свезка књиге подъ насловомъ: „Прилози за србску историју,“ коју издае г. Любомиръ П. Ненадовићъ. Мени не познато, да е јоште каква србска књига овако пролазила као што ови прилози; за неколико дана разпродано се у самомъ Београду стотинама одъ исте, макаръ што комадъ на 30 кр. ср. стои, а еданъ трговацъ, кои е ови дана изъ внутрности нашегъ отечества овамо дошао, приповеда ми, да тамо люди и 2 фор. ср. за екземпляръ плаћаю, само ако е добити могу. Садржай прве свезке су бесѣде Милошеве о скупштинама народнимъ држане.

— Нѣова Величества царъ и царица отишли су у Ишлъ. да тамо ово лето всенско време проведу. И друга су висока лица тамо присѣла, међу којима и князь Турн-Таксискии са високомъ супругомъ својомъ, која е старія сестра наше царице.

— На имениданъ Н. В. цара нашегъ (22. Септ.) отиснута е у Поли, вонномъ пристаништу на јадриномъ мору, прва аустријска линейска војска лађа на воду. Овој е лађи дато име „Царъ.“ Већ се почело на истомъ месту и друга линейска лађа градити, којој ће име бити „Аустрија.“ — Неке бечке новине пишу, да ће се одсадъ са својомъ снагомъ радити, да се аустријска флота на онај степенъ снаге узвиси, на комъ ће моћи одговарати достоинству овакове силне монархије.

— Изъ Беча јављаю: Прошасте ноћи преминуо е овде господињ савѣтникъ попечительства Негрели витезъ одъ Молделе.

— У Лайпцигу е пре неколико дана немачкии списатељ В. Герхардъ у 77. години умрѣо, истий онај, кои е јошъ пре 30 година неке одъ наши народни песама на немачки преводио, ков су онда по свој Германии вниманіе у велико на се обратиле, и самогъ се Гетеу јак допаде биле. Покойникъ е био притјателъ оне баште на обали реке Елстеръ, у којој е польскомъ князу Понятовскомъ споменакъ подигнутъ, кои се после битке Лайпцијске у овој реки удавио.

— Краљ хановеранскии посѣтио е садъ први путъ своју варошъ Геттингенъ, гди е био сјино дочеканъ. Геттингско свеучилиште е едно одъ најбољи у Немачкој, и свакиј се чуди, што хановеранскии краљ ово славно место текъ после осамогодишњегъ владаня посетіо. Овај е краљ у томе несрећанъ, што е слепъ.

— Вѣсть е шта, која е ови дана у Хамбургъ стигла, велику е жалостъ и ядикованъ у овој вароши проузроковала. Парна лађа „Аустрија,“ која е 1. Септембра о. г. и. р. изъ Хамбурга у Америку одловила, постала и после 13. дневногъ путовања и кадъ е већ близу обале Америке била, жертвомъ пожара. Лађа е до дна изгорела, а одъ 600 особа, ков су се на лађи налазили, мало су изабављене. И корманшъ и капетанъ лађе погинули су.

— Изъ Рима јављаю, да е некиј земљодржацъ, кадъ е овој своју кућу оправити дао, на врло редке старине изъ прастаро римскогъ доба наишао. То су старине храма богини среће, Фортуне, а надписи на њима су добро сачувани.

— Новине јављаю за велику раздраженостъ у подунавскимъ княжествима, особито у Молдави, и да е томе највећма князь Ђ. Стурдза кривъ, кои се одъ рата у Криму подъ именомъ Мухли-паша налази у турској војној служби. Мало е, веде, фалило, да га не князь Вогорида уапсени дао, само да не побегло био у Фокшани.

— Бывшии ерменскии патријархъ Цариградскии, г. Матеосъ, наименованъ е одъ цара рускогъ обштимъ патријархомъ свию Ермена, и рускии посланикъ, г. Бутевъ, јавио е то наименованъ султани, кои га е и у томъ достоинству потврдио.

— Телеграфска жица, коју су толикимъ напрезанјемъ и мукомъ између Америке и Европе наместили, као да неће обштой надежди и радости одговарати, ер одъ неколко недеља никакко немогу телеграфирати, макаръ да не жица одкинута.

— Грчкии краљ Отоаъ вратио се већ у своју државу, после неколико месечногъ бавленя у Нѣмачкој.

— Не далеко одъ Хохштата у балтискомъ мору — пропао е францускии бродъ „Еввансидлъ“ путуюћи изъ Кронштата у Брестъ; путници као и морнари изабављени су.

— Читатељи ће се сећати, да е и у Гамп и Ерусалимскомъ пашалику било немира, кадъ се чуло за догађае у Джели. Сада е неколико тамошњи мусломана писало паши у Ерусалимъ, те му тужили Христјане, да неслушаю турскии законъ, ер ње оправљаю и креће своју крику и да би њи као у Джели ваљало изсећи. У место одговора каква затворио е паша те люде и довео њи е у Ерусалимъ, гди ће њи се судити.

— Изъ Меке јављаю, да тамо колера страшно бесни, до 50.000 хаџија одъ њъ е умрло.

— Јављаю изъ Цариграда: Лордъ Редклифъ био е кодъ свога долазка сјино примљивъ; султани га е учестио посѣтомъ, великии везиръ представио му се одма и енглескии поданици предали су му добродошлицу. Ферукъ-Канъ, перзијскии државникъ, кои лане по Европи се бављао, враћа се с' првимъ паробродомъ преко Трапезунта у своју домовину Персию. Бродъ Таурусъ дошао е изъ Сире у Босфоръ. У Варни изгорео е еданъ магазинъ аустријанскогъ подконзула и Лойдова агента Тедескиа заедно с' архивима. Најновије изъ Тедескиа овамо дошавше вѣсти јављаю, да е Садразанъ оборенъ и уапшенъ са својомъ женомъ, кои су такође министери били. Мисле, да ће постављивъ бити министарскии савѣтъ и Ферукъ, кои се скоро очекуе изъ Европе, наименованъ е попечителъмъ иностраникии послова. На Астерабалъ ударили су изъ нова Туркомани. Една руска знатствена експедиција дошла е у Меселъ и Цресъ.

— Енглескии конзулъ у Ерусалиму има обичай, летно време са својомъ фамилијомъ изванъ вароши подъ шаторомъ провести. Едногъ дана хтела га енглеска господична Креасай, која одъ

више година у Ерусалиму стануе, посѣтити. Кадъ се ова на тај копацъ изъ града удалила, убио е неки зликовци Турци, бацавши мртво тѣло у неку яругу, гди су га после четири дана нашли. Ноге и руке биле су јој одъ паса изгриже е.

— По свој прилици царъ ће дуже остати у Варшави, него што се пре мислало, као што е и пре онамо дошао, него што е било одређено. Јошъ свејдако долазе високии иностранци у Варшаву, тако е дошао скоро великии войвода саксонско-паймарскии.

— Последни у Паризъ дошавше вѣсти изъ индијскогъ мора доносе о внутренимъ стано Хине поединости, којима уговори недавно склопљени с' пекингскимъ дворомъ давали особити интересъ. — Устанакъ у Кiangку-у, кои е године 1857. оборенъ био, диже се на ново и према концу прошастого Юлија била е царска војска подъ зидинама пекингскимъ знатно потучена. Верховнии заповедникъ, Чангъ-Кулеанъ, кои е према јужној страни града ископао ендеке за јуршанъ и посредствомъ едногъ лагума начинио велику проваду, хтео е изненада јуршати, али био е са знатнимъ губиткомъ одбианъ. Други данъ изишли су бунтовници изъ града и нанесли велику штету обсадицима. Војска Таи-Сингова довела е у градъ великии број заробљеника, ков су затианъ на кодацъ патакли. За овомъ побѣдомъ слѣдовао е јошъ сјини успѣхъ. Десетъ дана затианъ удариле бунтовници на чету одъ 7000 момака, која е Чангъ-Кулеану у помоћ послана била. Навалише на њо пре него што се могла сјединити посекоше јо сасвимъ. Дондуђи данъ послао е царскии генералъ едногъ одъ свои официра у Накингъ, али тај сожалели вреданъ човекъ био е, мѣсто да му се даде какавъ одговоръ, одма погубљивъ. Види се при овимъ околностима, колика огорченостъ влада међу ратујућимъ странама. По свој прилици у томе царевци неуступљиво бунтовницима. Было како му драго, чани се да су бунтовници у тај царъ јачи, кои су уше Сангъ-Тже-Кинангово т. е. најважнио страну ове рѣке запремили. Могло бы бити, да вѣсти о великимъ негодама, ков су постигле царску војску, нису биле безъ уплива на китайскогъ владоца и услѣдъ тога показао се истий приправанъ пристати на захтеваня европскии сила.

— Изъ Восточне Индије јави се, да се рѣка Индуъ кодъ вароши Новшера разлила и срашна опустошена проузроковала. Вода е тако неверојатно нагло долазила, да е за 12 минута 50 стопа нарастала, и цео војничкии станъ Енглеза, на обали рѣке наодећи се, са собомъ одвела.

Станъ воде.

Изподъ 0.

На Дунаву	1 ст. — п.
На Сави	нарастла са — „ 6 „
На Тиси (кодъ Титела 4. Октобра)	— „ 8 —

Съ овимъ листомъ почињ четврта четвртъ овогодишњѣ Подунавке. Умољавамо све оне наше предбројнике, кои предплату јошъ положили нису, да то неодложно съ првомъ поштомъ учинити изволе.